

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 03.11.2003
COM(2003) 653 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT,
HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE EN
HET COMITE VAN DE REGIO'S**

inzake de evaluatie van het communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van het internet en nieuwe online-technologieën, door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud, met name ter bescherming van kinderen en minderjarigen

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE EN HET
COMITE VAN DE REGIO'S**

**inzake de evaluatie van het communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een
veiliger gebruik van het internet en nieuwe online-technologieën, door het bestrijden van
illegale en schadelijke inhoud, met name ter bescherming van kinderen en
minderjarigen**

(Voor de EER relevante tekst)

Inleiding

Deze mededeling betreft de evaluatie van het Actieplan voor een veiliger internet 1999 - 2002, hierna "het programma" genoemd.

Het doel van het programma, als omschreven in de beschikking ter zake van het Europees Parlement en de Raad¹, was het bevorderen van een veiliger gebruik van het internet en het aanmoedigen, op Europees niveau, van een voor de ontwikkeling van de internetindustrie gunstig klimaat.

Het programma bestreek de vierjarige periode van januari 1999 tot en met december 2002, met een referentiebegroting van 25 miljoen euro. Het programma werd via de volgende drie actielijnen geïmplementeerd:

- schepping van een veiliger omgeving (totstandbrenging van een Europees netwerk van hot-lines en aanmoedigen van zelfregulering en gedragscodes);
- ontwikkeling van filter- en beoordelingssystemen;
- aanmoedigen van bewustmakingsacties .

Gedurende de jaren 1999 – 2002 zijn er 37 projecten gefinancierd, waarbij meer dan 130 verschillende organisaties betrokken waren. Er zijn twee dienstcontracten gesloten voor adviesverlening aan zelfregulerende lichamen en voor de uitwisseling van informatie over beste praktijken².

De beschikking is gewijzigd bij Beschikking nr. 1151/2003/EC van het Europees Parlement en de Raad van 16 juni 2003³, waarbij de looptijd van het programma wordt verlengd tot 31 december 2004 en de indicatieve begroting met 13,3 miljoen euro wordt opgetrokken, en waarbij een aantal veranderingen wordt aangebracht in de titel en de draagwijdte van het programma, alsmede in de acties ter uitvoering ervan.

¹ Beschikking nr. 276/1999/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 januari 1999 tot vaststelling van een communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van Internet door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud op mondiale netwerken (PB L 33 6/2/1999 blz. 1).

² Zie www.selfregulation.info en www.saferinternet.org.

³ PB L162 1.7.2003, blz. 1.

De beschikking als gewijzigd bepaalt in artikel 6, lid 4, dat de Commissie na vier jaar, na bestudering door het in artikel 5 bedoelde comité, bij het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's een tevoren door het in artikel 5 bedoelde comité besproken evaluatierapport indient over de resultaten van de uitvoering van het actieplan. De Commissie kan op basis van deze resultaten voorstellen doen om het actieplan bij te sturen.

De evaluatie is uitgevoerd door Technopolis Ltd. (VK), waarmee een contract is gesloten op basis van een door DG Informatiemaatschappij in juli 2002⁴ uitgeschreven openbare aanbesteding. De evaluatie vond plaats in de periode van januari tot en met juni 2003. Het evaluatierapport is als bijlage bij deze mededeling gevoegd.

Doel van de evaluatie

Bij de evaluatie werd naar de volgende specifieke punten gekeken: relevantie van de doelstellingen van het programma, prioriteiten en uitvoeringsmiddelen; doeltreffendheid en impact; efficiëntie en kosteneffectiviteit; nut en duurzaamheid; causale verbanden, van gebruikte middelen tot activiteiten en veronderstelde effecten (de interventielogica) en lessen die kunnen worden geleerd met het oog op mogelijke soortgelijke ingrepen in de toekomst.

Voornaamste bevindingen van de evaluatie

De beoordelaars erkenden het positieve effect van het huidige programma, in het bijzonder waar het de bijdrage van het programma tot netwerkvorming betreft en als bron van een overvloed aan informatie over de problemen in verband met een veiliger gebruik van het internet en de manieren waarop deze moeten worden opgelost.

Bij de verlenging van het programma voor 2003 - 2004 worden vele van de uit de evaluatie getrokken conclusies in aanmerking genomen. De heroriëntering van het Actieplan bij deze verlenging wordt terdege onderbouwd door de resultaten van de evaluatie, vooral op het stuk van de concentratie op nieuwe vormen van inhoud, zoals racistische materiaal, en de introductie van acties die gericht zijn op nieuwe vormen van communicatie, zoals communicatie tussen iedereen (peer-to-peer) en 3G mobiele telefoontechnologie.

Specifieke conclusies

Meer specifiek is het volgende geconcludeerd:

De belanghebbenden zijn het er algemeen over eens dat de **oorspronkelijke doelstellingen, prioriteiten en uitvoeringsmiddelen voor de actie nog steeds actueel zijn** en dat de **actielijnen geschikte mechanismen zijn** om de doelstellingen te kunnen realiseren.

De beoordelaars komen tot de slotsom dat de vorming van Europese netwerken van hotlines bijzonder belangrijk is. Het programma heeft een aantal goede filterprogramma's opgeleverd, hoewel deze nog meer ingang zullen moeten vinden en niet alle belanghebbenden het erover eens zijn dat filtratie voor de bescherming van kinderen de beste aanpak vormt. Bewustmaking blijft een belangrijk brandpunt van de actie. Met relevante maatschappelijke, regelgevings- en technische ontwikkelingen is rekening gehouden. In termen van

⁴ PB S 133-103748 11.7.2002.

complementariteit integreert het programma zichzelf actief met andere communautaire beleidsactiviteiten.

Op het niveau van de politiek heeft men met het Actieplan de ontwikkeling van een veiliger internet een vaste plaats op de agenda van de EU en de lidstaten weten te bezorgen. Erkend moet worden dat de Europese Commissie deze zaken al in een vroeg stadium van de ontwikkeling van het internet met een vooruitziende blik heeft onderkend.

Op het niveau van de actielijnen heeft de Commissie met geassocieerde leden in de VS en Australië de stoot gegeven tot de ontwikkeling van een netwerk van hotlines in Europa, heeft zij met een verscheidenheid van eindgebruikers onderzoek gefinancierd naar de juiste aanpak van de bewustmakingsproblematiek, heeft zij, met inachtneming van de culturele en linguïstische diversiteit in Europa, de ontwikkeling van filtertechnologie gestimuleerd, en de ontwikkeling van een internationaal beoordelingssysteem gesteund. De impact van sommige projecten, met name op het vlak van filtratie, kan nog niet behoorlijk worden geëvalueerd; hiervoor zal meer tijd nodig zijn.

De EG-benadering van projecten, waarbij een aantal organisaties uit verschillende culturen en met verschillende nationale achtergronden, bijeen wordt gebracht is voor dit type projecten bijzonder nuttig en levert netwerk- en kennisgeoriënteerde impacts op.

Men is erin geslaagd met het programma belanghebbenden samen te voegen tot een ‘gemeenschap van actoren’, hoewel er nog behoefte bestaat aan een **grotere mate van betrokkenheid van het bedrijfsleven**, evenals van zelfregulerende organisaties en consumentengroeperingen.

Aanbevelingen

In het evaluatierapport wordt een aantal aanbevelingen gedaan onder de volgende hoofden: Relevantie; Doeltreffendheid en impact; Efficiëntie en doeltreffendheid; Nut en duurzaamheid; hieronder volgen ook de reacties van de Commissie op deze aanbevelingen.

Relevantie

1. Aanbevelingen: Focus/doelstellingen uitbreiden tot nieuwe en opkomende communicatietechnologieën die vooral van invloed zullen zijn op het gebruik van het internet door kinderen (b.v. 3G mobiele telefoons). Herevaluatie van de actielijn voor filtratie en beoordeling. Blijven toewerken naar netwerken van knooppunten voor bewustmaking in de lidstaten.

Opmerking van de Commissie: Wordt gedaan in de tweede fase (2003 – 2004) van het programma. Het gaat hier om een specifieke uitbreiding van het programma tot nieuwe technologieën, zoals 3G mobiele telefoons, en, bij de financiering van inhoudfiltratie, om een verlegging van de focus naar de benchmarking van filtratiesoftware en –diensten, om de eindgebruiker zo de nodige objectieve informatie te verschaffen, alsmede om het opzetten van een Europees netwerk van knooppunten voor bewustmakingsacties.

2. Aanbeveling: De problemen waarop men stuit bij inspanningen om het internet veiliger te maken, zijn van wereldomspannende aard. De Commissie zou met actoren van buiten de Europese Unie moeten blijven werken.

Opmerking van de Commissie: De Commissie zal het Safer Internet Forum in de tweede fase (2003 – 2004) van het programma gebruiken als platform voor externe contacten. Netwerkcoördinatoren houden zich onder andere bezig met internationale betrekkingen.

Doeltreffendheid en impact:

3. Aanbeveling: Met het programma zou een bredere deelneming van aanbieders van internetdiensten en andere belanghebbenden in het bedrijfsleven moeten worden aangemoedigd.

Opmerking van de Commissie: De Commissie is het hier mee eens. Voor hotlines is er reeds een aanzienlijke input van het bedrijfsleven. Lopende bewustmakingsprojecten waarbij met “knooppunten” wordt gewerkt, hebben steun van het bedrijfsleven weten aan te trekken, en deze aanpak zal dan ook bij de bewustmakingsacties van de volgende projectenronde in 2003 - 2004 algemeen worden toegepast. Bij het Safer Internet Forum zullen aanbieders van internetdiensten en andere industriële belanghebbenden worden betrokken.

4. Aanbeveling: De projecten hebben reeds een overvloed aan informatie en materiaal opgeleverd, waartoe alle geïnteresseerden toegang zouden moeten krijgen.

Opmerking van de Commissie: De officiële website van het Actieplan voor een veiliger internet geeft informatie over het programma en verschaft toegang tot de websites van de voornaamste projecten. Bovendien vindt men op saferinternet.org een bundeling van alle projectresultaten. Voor de coördinator van het netwerk van knooppunten voor bewustmakingsacties blijft dit ook in de toekomst een taak.

5. Aanbeveling: er zou een herevaluatie moeten worden overwogen van de bestaande instrumenten in het licht van de dynamische aard van maatregelen om tot een veiliger internet te komen.

Opmerking van de Commissie: De voornaamste commentaren die de beoordelaars met betrekking tot de huidige instrumenten hebben ontvangen, waren afkomstig van niet-gouvernementele organisaties (NGO's), en betroffen de regel inzake medefinanciering. Medefinanciering is noodzakelijk en daar zijn goede redenen voor: er komen zo meer begrotingsmiddelen voor het project, er wordt aangetoond dat de contractant serieuze bedoelingen heeft en op steun in de plaatselijke gemeenschap kan rekenen (waar de medefinanciering uit andere bronnen dan de eigen middelen van de contractant afkomstig is) en medefinanciering vormt een indicator van de duurzaamheid van een project.

6. Aanbeveling: Het programma zou moeten worden toegespitst op die terreinen waar het meeste effect kan worden verwacht, d.i. op het Europese/internationale niveau, met gebruikmaking van networking en multiplicatoren.

Opmerking van de Commissie: Deelt deze mening, dit is de denkwijze achter de benadering die gekozen is voor de fase 2003 - 2004 van het programma.

Efficiëntie en doeltreffendheid:

7. Aanbeveling: De Europese Commissie zou de administratieve procedures opnieuw moeten bekijken met het oog op een harmonisatie van de aanpak met de typen te financieren projecten.

Opmerking van de Commissie: De Commissie zal stellig gebruik maken van de verschafte instrumenten en deze beheren in overeenstemming met de door de communautaire wetgever vastgestelde juridische grondslag. De procedures zijn berekend op een behoorlijke monitoring van de projecten en op een verantwoord gebruik van het geld van de Europese belastingbetaler.

8. Aanbeveling: Voor de uitvoering van het actieplan zou moeten worden nagegaan hoe de nieuwe hotlines in de kandidaat-lidstaten en de kosten i.v.m. bestaande hotlines uit een en dezelfde begroting kunnen worden gefinancierd.

Opmerking van de Commissie: De begrotingstoewijzing voor hotlines in 2003 - 2004 is dusdanig opgetrokken dat het nu mogelijk zou moeten zijn de financiering van de bestaande hotlines te continueren en tegelijkertijd de aanleg van nieuwe hotlines in de toetredende landen te bekostigen.

9. Aanbeveling: Wat het toezicht op de markt betreft, zou men speciaal moeten blijven letten op alles wat verband houdt met wetgeving, regelgeving en gedragscodes.

Opmerking van de Commissie: Deze zaken zullen worden besproken in het kader van het Safer Internet Forum

Nut en duurzaamheid

10. Aanbeveling: De Commissie zou eens kritisch moeten kijken naar de voor toekomstige acties op dit gebied voorgestelde implementatie- en ondersteuningsmechanismen. In het bijzonder moet bij het Actieplan worden gekeken naar problemen in verband met de duurzaamheid van de hotlines, en zou men hiervoor, vooral tegen de achtergrond van de uitbreiding, in een meer passende financiering moeten voorzien.

Opmerking van de Commissie: De Commissie is zich sterk bewust van de noodzaak te verzekeren dat de reeds in een veiliger gebruik van het internet gedane investeringen vrucht blijven dragen en dat verdere acties op dit gebied een maximale Europese meerwaarde opleveren, hetgeen moet worden bereikt door de networking van initiatieven in de lidstaten aan te moedigen.

CONCLUSIE

De Commissie neemt nota van de bevindingen en aanbevelingen van het evaluatierapport over de uitvoering van het programma. Zij verzoekt het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, in het licht van haar antwoorden:

- (1) hun steun te blijven geven aan het programma ter bevordering van een veiliger gebruik van het internet en nieuwe online-technologieën gedurende het tijdvak 2003 - 2004;
- (2) verder te gaan met een actieve discussie over de bestrijding van illegale en schadelijke inhoud, in de eerste plaats ter bescherming van kinderen en minderjarigen.

BIJLAGE

Afsluitende evaluatie van
het Actieplan voor een veiliger internet
verricht voor de Europese Commissie

- Eindrapport -

Technopolis Ltd.

juni 2003

1. TOELICHTING⁵

1.1 Achtergrond

Dit document is het eindrapport van de definitieve evaluatie van het Actieplan voor een veiliger internet (AVI). De door de beoordelaars gemaakte analyse is, evenals hun conclusies en aanbevelingen gebaseerd op informatie die afkomstig is van oorspronkelijke documenten van het Actieplan en diens projecten, telefooninterviews met de belangrijkste geïnteresseerden, de deelnemers aan een aantal belangrijke AVI-evenementen en een enquête onder de projectdeelnemers. Tevens zijn er negen casestudies verricht. Hierbij ging het om acht projecten (dit hadden er zes moeten zijn, maar de structuur van de hotlines was van dien aard dat het interessanter was het “overkoepelende” hotlineproject in ogenschouw te nemen, en daarnaast te kijken naar een selectie van die hotlines die onder deze koepel worden gefinancierd of hiermee geassocieerd zijn) en 3 buiten het programma vallende analoge projecten.

De bevindingen van de evaluatie zullen voor een groot deel worden gebruikt voor boekhoudkundige doeleinden, met de nodige nadruk op de verwezenlijking van de doelstellingen van het Actieplan voor een veiliger internet als aangegeven in de beschikking en in het werkprogramma 1999-2002, alsmede op de impact en kosteneffectiviteit ervan.

De te beoordelen specifieke kwesties werden als volgt aangegeven:

Relevantie van de doelstellingen, prioriteiten en implementatiemiddelen van het Actieplan

Doeltreffendheid en impact van het Actieplan

Efficiëntie en kosteneffectiviteit

Nut en duurzaamheid van het Actieplan

Causale verbanden, van gebruikte middelen tot activiteiten en veronderstelde effecten (de interventielogica)

Lessen die kunnen worden geleerd met het oog op mogelijke soortgelijke ingrepen in de toekomst.

Met de studie moesten zinvolle conclusies kunnen worden getrokken over het algehele presteren van het programma op alle relevante punten. De belangrijke activiteiten van de Europese Commissie op dit gebied in aanmerking nemend, probeerde de studie met concrete en pragmatische beleidsaanbevelingen te komen op basis van de bevindingen van de evaluatie en de inbreng van alle bij het project betrokken belanghebbenden.

⁵ Zie voor volledig verslag <http://europa.eu.int/iap>

1.2 Het Actieplan voor een veiliger internet

Doel van het Actieplan voor een veiliger internet was de implementatie te verzekeren van de verschillende initiatieven van de Europese Unie ter bestrijding van illegale en andere niet op het internet thuishorende inhoud. Ten dien einde voorzag het Actieplan ook in de ondersteuning van niet-regelgevingsinitiatieven ter bevordering van een veiliger gebruik van het internet.

In de beschikking tot vaststelling van het Actieplan worden een aantal maatregelen genoemd die in vier actielijnen kunnen worden opgesplitst:

1. Een veilig klimaat scheppen

Een Europees netwerk van klachtenlijnen instellen

Zelfregulering en gedragscodes aanmoedigen

2. Filter- en beoordelingssystemen ontwikkelen

De voordelen van filtering en beoordeling demonstreren

Internationale overeenstemming over beoordelingssystemen vergemakkelijken

3. Bewustmakingsacties aanmoedigen

De weg effenen voor bewustmakingsacties

De uitvoering van grootschalige bewustmakingsacties aanmoedigen

4. Ondersteunende acties

De juridische implicaties beoordelen

Coördineren met soortgelijke internationale initiatieven.

In totaal werd voor de financiering van het Actieplan voor een veiliger internet in het tijdvak 1999-2002 25 miljoen euro uitgetrokken.

Binnen de actielijnen onderscheidde het programma drie voornaamste typen activiteiten:

- Steun voor projecten, gewoonlijk in de vorm van een bijdrage in een deel van de kosten, doorgaans aan de hand van de een of andere vorm van transnationaal partnerschap. De duur van de projecten varieerde, in het algemeen tussen een en twee jaar.
- Dienstcontracten – voor 100% gefinancierde activiteiten ter ondersteuning van het Actieplan, welke aan externe organisaties zijn toevertrouwd.
- Steunacties ter ondersteuning van de globale doestellingen en voornamelijk door de Commissie zelf gepromoot of uitgevoerd.

De projecten vormen uiteraard de grootste kostenpost voor het Actieplan voor een veiliger internet.

1.3 Voornaamste conclusies en aanbevelingen

De resultaten van de evaluatie zijn in onverkorte vorm te vinden in hoofdstuk vijf van het rapport. Hieronder volgt een samenvatting van de voornaamste conclusies en aanbevelingen.

Terwijl deze evaluatie aan de gang was, is er verder beraadslaagd over de goedkeuring van de verlenging van het Actieplan voor een veiliger internet. Deze verlenging is vervolgens door het Europees Parlement (stemming op 11 maart 2003) en de Raad (stemming op 26 mei 2003) goedgekeurd⁶. Het verlengde Actieplan voor een veiliger internet omvat maatregelen ter aanmoediging van de uitwisseling van informatie en de coördinatie met de betreffende actoren op nationaal niveau, en voorziet in bijzondere regelingen voor toetredingslanden. Actoren in de sector zelfregulering zullen bijeen worden gebracht via een op het cybermisdaadforum gemodelleerd veilig-internetforum. Met het verlengde Actieplan worden tal van verschillende typen illegale inhoud of gedragingen aangepakt, met inbegrip van racistisch materiaal, en wordt gekeken naar nieuwe online-technologieën als mobiele en breedbandinhoud, online-spelletjes, bestandsoverdrachten van iedereen naar iedereen en alle vormen van communicatie in reële tijd, zoals chatrooms en instantberichten. De hotlinenetwerken blijven sleutelinstrumenten van het programma, naast de benchmarking van filtersoftware en de ontwikkeling van knooppunten voor bewustmakingsacties.

Bij deze verlenging van het Actieplan voor een veiliger internet wordt reeds rekening gehouden met vele van de uit de evaluatie voortgekomen conclusies, welke dan ook niet herhaald worden in onze aanbevelingen, waarin de aandacht meer uitgaat naar andere kwesties en na de huidige verlenging te ontplooiën toekomstige activiteiten. De heroriëntering van de bij deze verlenging geplande acties vindt evenwel concrete steun in de resultaten van de evaluatie, met name de bijzondere aandacht voor andere vormen van inhoud, zoals racistisch materiaal, en de lancering van maatregelen tegen nieuwe vormen van communicatie, zoals vriend-naar-vriend en 3G.

1.3.1 Relevantie

Conclusies

- Belanghebbenden en deelnemers waren het er algemeen over eens dat de oorspronkelijke doelstellingen, prioriteiten en uitvoeringsmiddelen voor de actie nog steeds actueel zijn en in sommige gevallen thans nog zwaarder wegen dan aan het begin van het Actieplan.
- De actielijnen werden geschikte mechanismen geacht om de doelstellingen te kunnen realiseren.
- Tussen de belanghebbenden en deelnemers waren er sterk uiteenlopende meningen over de kwesties die, gezien de hiertoe beschikbare middelen, onder het Actieplan zouden moeten (en kunnen) vallen.

⁶ PB L162 1.7.2003, blz. 1.

- Alle ondervraagden achtten de vorming van Europese netwerken van hotlines van het grootste belang.
- Wat de filtratiesoftware betreft, heeft het Actieplan een aantal goede producten opgeleverd. Sommigen stellen zich echter op het standpunt dat het probleem slechts in beperkte mate is aangepakt en dat deze producten, vooral op het stuk van de beoordeling, nog niet voldoende ingang hebben gevonden.
- Men was het er in ruime mate over eens dat bewustmaking een belangrijk brandpunt van het Actieplan blijft, maar dat het accent hierbij op het onderwijs moet komen te liggen.
- De ontwikkelingen op relevante maatschappelijke, regelgevings- en technische gebieden zijn in aanmerking genomen via de binnen het bestek van de actielijnen gefinancierde projecten.
- In termen van complementariteit integreert het programma zichzelf actief met andere communautaire beleidsactiviteiten.
- De belanghebbenden benadrukken dat de bij het streven naar een veiliger internet ondervonden problemen van wereldomspannende aard zijn en dat men zich zal moeten blijven inspannen om buiten Europa gevestigde markten/leveranciers bij het internetbeleid te betrekken.

Aanbevelingen

De snel veranderende internetomgeving blijven volgen en steeds op veranderingen vooruitlopen.

Focus/doelstellingen uitbreiden tot nieuwe en opkomende communicatietechnologieën die in het bijzonder van invloed zullen zijn op het gebruik dat kinderen van het internet maken (b.v. 3G mobiele telefoons).

Het wereldomspannende karakter van de leveranciersbasis en het vraagstuk in het algemeen onderkennen en contacten blijven leggen met buiten de Unie gevestigde actoren, inclusief die in de kandidaat-lidstaten, in Rusland en in de Oekraïne.

De actielijn inzake filtratie en beoordeling herevalueren.

Blijven toewerken naar netwerken van knooppunten voor bewustmakingsactiviteiten in de lidstaten.

1.3.2 Doeltreffendheid en impact

Conclusies

Volgens alle belanghebbenden heeft het Actieplan voor een veiliger internet er in aanzienlijke mate toe bijgedragen dat deze aangelegenheid op de agenda terecht is gekomen. Eenvoudig gezegd, zijn er thans een aantal acties die er voordien niet waren.

De ondervraagden wezen op een aantal specifieke op het Actieplan terug te voeren impacts, waarvan de meeste netwerk- en kennisgeoriënteerd zijn.

In bijna alle lidstaten (met uitzondering van Portugal en -momenteel - Luxemburg) is het aantal hotlines, nadat de vorming van het hotlinenetwerk in het kader van het Daphne-programma reeds van de grond was gekomen, fiks toegenomen.

Hoewel er in de VS reeds gefilterd werd, was hiervan, in het begin van het Actieplan, in Europa nog maar weinig sprake. Thans zijn er meertalige, multiculturele Europese filteroplossingen. Wat de beoordeling betreft, bestond er geen standaardclassificatie zoals ICRA met meer dan 40 verschillende inhoudcategorieën.

Dit neemt niet weg dat het nog steeds aan een wijdverbreide implementatie van filtering en beoordeling ontbreekt. Het Actieplan heeft een aantal outputs opgeleverd die nu in concrete resultaten moeten worden omgezet. Dit is geen statisch gebied en er zullen in de toekomst wellicht nieuwe oplossingen vereist zijn om de door nieuwe technologieën opgeworpen problemen het hoofd te kunnen bieden – het ziet er echter naar uit dat dit soort activiteiten door middel van O&O-projecten met gedeelde kosten zal kunnen worden gerealiseerd.

Eén mogelijke implementatiezwakte van het Actieplan was volgens de belanghebbenden gelegen in de mate van betrokkenheid van het bedrijfsleven. Ook leek de communicatie tussen de verschillende actielijnen zwakke punten te vertonen.

De EG-benadering van projecten, waarbij een aantal organisaties uit verschillende culturen en met verschillende nationale achtergronden, bijeen wordt gebracht, is voor dit type programma bijzonder nuttig, daar hiermee de deur wordt geopend voor gedeelde ervaring en goede praktijken en landen met een lagere internetpenetratie de nodige hulp krijgen met het inspelen op toekomstige problemen en de te dien aanzien te treffen wettelijke voorzieningen. Tevens moet een grotere rol worden toegekend aan zelfreguleringsnormen in de lidstaten en aan consumentengroeperingen.

Met het Actieplan voor een veiliger internet is een groot aantal belanghebbenden op verschillende niveaus aangesproken:

- Op het niveau van de politiek heeft men met het Actieplan de ontwikkeling van een veiliger internet een vaste plaats op de agenda van de EU en de lidstaten weten te bezorgen.
- Op het niveau van het bedrijfsleven heeft het Actieplan een aantal leveranciers van internetdiensten en inhoud ertoe gebracht, met het oog op een veiliger internet, meer verantwoordelijkheid te betrachten. Er zijn evenwel nog landen waar leveranciers van internetdiensten nog nauwelijks worden betrokken.
- Op het niveau van de wetgevende en adviesorganen heeft het Actieplan de belanghebbenden via de projecten en nationale comités weten te bereiken. Er zijn tal van actieve contacten met de nationale politiekorpsen en met agentschappen als Interpol en Europol.

Op het intermediair en multiplicatorniveau heeft men deze organisaties en de andere belanghebbenden weten samen te voegen tot een ‘gemeenschap van actoren’. Het programma krijgt nu een veel grotere inbreng van de nationale belanghebbenden dan eerder bij de tussentijdse evaluatie was waargenomen.

Aanbevelingen

Met het programma zou men een bredere deelneming van aanbieders van internetdiensten en andere belanghebbenden in het bedrijfsleven, vooral in de lidstaten (en kandidaat-lidstaten) dan nu het geval is, moeten blijven aanmoedigen.

In het programma zou aandacht moeten worden geschonken aan de overvloed aan informatie en materiaal die de projecten en andere acties reeds hebben opgeleverd, en waartoe alle geïnteresseerden toegang zouden moeten krijgen.

Er zou een herevaluatie moeten worden overwogen van de bestaande instrumenten in het licht van de dynamische aard van maatregelen om tot een veiliger internet te komen.

Het programma zou moeten worden toegespitst op die terreinen waar het meeste effect kan worden verwacht, d.i. op het Europese/internationale niveau, met gebruikmaking van networking en multiplicatoren.

1.3.3 Efficiëntie en doeltreffendheid

Conclusies

- Het financieringsmodel voor de projecten is niet echt berekend op de typen projecten die in het kader van het Actieplan voor een veiliger internet zijn gefinancierd. De drie voornaamste actielijnen hebben zeer verschillende opleveringsmechanismen die niet aansluiten bij het gebruikelijke model voor O&O-financiering.
- Van de ondervraagde deelnemers kenden de meeste een hoge waarde aan het evaluatieproces toe. Wel bleek uit de ontvangen antwoorden dat de beoordelaars aan het begin van het programma slecht voorbereid leken te zijn – hierin lijkt nu wel verbetering te zijn.
- Uit de casestudie-interviews komt naar voren dat er enige efficiëntieproblemen zijn met grote projectconsortia. In het bijzonder is dit het geval met bewustmakingsprojecten.
- Wel zijn er over het algemeen goede ervaringen opgedaan met de projecten als generatoren van transnationale partnerschappen. In vele gevallen betrof het hier reeds bekende organisaties, maar er zijn ook tal van nieuwe contacten gelegd. Kenmerkend voor het Actieplan is dat hiermee heterogene organisaties als NGO's voor kinderbescherming, softwareontwikkelingsbedrijven en leveranciers van internetdiensten – organisaties met zeer uiteenlopende doelstellingen en culturen, bij elkaar worden gebracht.
- Wat het rendement aangaat, kwam uit de gesprekken van de belanghebbenden naar voren dat de hotlines als een goede investering worden beschouwd. De filterprojecten vinden niet overall steun – maar een definitief oordeel moet uitblijven totdat duidelijkheid omtrent het acceptatievraagstuk is verkregen, hetgeen nog niet het geval is. Wat de bewustmakingsprojecten betreft, is het nog moeilijk tot één samenhangend oordeel te komen, aangezien de meningen van project tot project verschillen. Van de externe projecten heeft men over het geheel

genomen een gunstige indruk. Maar ook hier geldt dat de reële waarde van het Actieplan gelegen is in de concrete resultaten van de werkzaamheden, welke als zodanig nog niet gerealiseerd zijn.

Aanbevelingen

De Europese Commissie zou de administratieve procedures eens opnieuw moeten bekijken met het oog op een harmonisatie van de gekozen benadering met de typen te financieren projecten.

Voor de uitvoering van het actieplan zou moeten worden nagegaan hoe de nieuwe hotlines in de kandidaat-lidstaten en de kosten i.v.m. bestaande hotlines uit een en dezelfde begroting kunnen worden gefinancierd.

Er zou markttoezicht moeten blijven met betrekking tot kwesties op het vlak van wetgeving, regelgeving en gedragscodes.

1.3.4 Nut en duurzaamheid

Conclusies

- De aan de actie ten grondslag liggende filosofie is nog steeds actueel:
 - Er blijven zich op communicatiegebied nieuwe technologische ontwikkelingen voordoen, en er komen steeds nieuwe platforms en methoden om illegale informatie uit te wisselen bij.
 - Zowel nationale als internationale overheden blijven ijveren voor een bredere acceptatie van het internet als sleutel tot economische groei en maatschappelijk welzijn. Daardoor zullen meer en meer volwassenen en kinderen toegang tot het internet krijgen.

Op het niveau van de lidstaten ontbreekt het aan een consistente benadering van de problematiek rond de totstandbrenging van een veiliger internet en de coördinatie van de desbetreffende activiteiten vertoont ook grote verschillen tussen de lidstaten.

Er zijn aanwijzingen voor dat vele van de hotlines er ook zonder de financiële hulp van de Europese Commissie wel gekomen waren, zij het dan in een lager tempo. Niettemin is de vorming van internationale netwerken van hotlines van cruciaal belang voor de doeltreffendheid ervan.

Erkend moet worden dat de Europese Commissie deze zaken al in een vroeg stadium van de ontwikkeling van het internet met een vooruitziende blik heeft onderkend. Zij heeft met geassocieerde leden in de VS en Australië een onderzoek gewijd aan de ontwikkeling van een netwerk van hotlines in Europa, zij heeft met een verscheidenheid van eindgebruikers onderzoek gefinancierd naar de juiste aanpak van de bewustmakingsproblematiek, zij heeft, met inachtneming van de culturele en linguïstische diversiteit in Europa, de ontwikkeling van filtertechnologie gestimuleerd, en heeft de ontwikkeling van een internationaal beoordelingssysteem gesteund.

Deze kwestie moet zowel op internationaal niveau, als door de lidstaten worden aangepakt. Het is daarom alleszins gewettigd de met het Actieplan voor een veiliger

internet in gang gezette activiteiten voort te zetten. Dit betekent echter niet dat men dan steeds dezelfde zaken moet financieren of dat men steeds dezelfde instrumenten moet inzetten.

Aanbevelingen

De Commissie zou de voor toekomstige acties op dit gebied voorgestelde uitvoerings- en ondersteuningsmechanismen aan een grondige herevaluatie moeten onderwerpen.

In het bijzonder moet bij het Actieplan aandacht worden besteed aan de duurzaamheid van de hotlines en daarmee samenhangende kwesties, en moet er, vooral in het licht van de uitbreiding, in een passender financieringsmodel worden voorzien.